

Abstrakt

Předkládaná disertační práce popisuje vznik, činnost a zánik České společnosti biotypologické (1937–1959), na jejímž příběhu je představen průnik konstituční typologie (vědy o lidské konstituci) především do československé medicíny.

Věda o lidské konstituci (ve francouzském a latinském světě nazývaná jako biotypologie) je založena na klasifikaci individua na základě morfologických a fyziologických vlastností, přičemž zvláštní pozornost je věnována snaze o prognózu jeho budoucího vývoje. Klíčovou součástí nauky je nalézání korelací mezi fyzickou podobou člověka a jeho psychickými vlastnostmi a mentálními schopnostmi.

Česká společnost biotypologická (ČSB) byla založena s ambicemi člověka nejen zkoumat, ale především účelně navyšovat jeho potenciál. Celé hnutí je proto představeno jako příklad ozdravného vědeckého programu, který do velké míry sledoval státní zájem na racionalizaci populační péče. Metodologickým východiskem práce je koncept biomoci Michela Foucaulta, tedy proměny mocenských strategií a jejich konstitutivní charakter pro vznik a změnu sítě společenských vztahů, hodnot a individuálních strategií jedince. Partikulární příběh vzniku a zániku ČSB je interpretován jako důsledek těchto proměn.

Jádro práce tvoří historická rekonstrukce života společnosti pomocí analýzy, interpretace a kontextualizace vydaných i archivních pramenů. Postupujeme v zásadě chronologicky a výklad periodizujeme do tří hlavních období: (I.) od založení společnosti do vyhlášení Protektorátu, které vykládáme jako dobu velkých ambicí; (II.) období protektorátní, kde biotypologové přispívali k udržení národního vědeckého a spolkového života; a dlouhé (III.) období pozvolného zániku společnosti, které končí až v roce 1959 dobrovolným rozpuštěním ČSB, způsobeným do velké míry ideologickou proměnou vědy v Československu po roce 1948.

V závěru upozorňujeme na nebezpečí spojené se snahou biotypologů získat z odhalených zákonitostí v utváření lidské konstituce totální přehled o vlastnostech a schopnostech populačního celku – soubor znalostí, který by se stal základním stavebním kamenem pro efektivní využití všech sil v populaci doposud skrytých. Konstituční medicína, respektive biotypologie, byla založena na volání po aplikovaných zásadách do života jedinců. ČSB proto považujeme, i přes její relativní neúspěch, za důležitý doklad politizace vědy a etatizace lékařské péče.